

Tiesības tiešsaistē

Patērētāju informētība

Lai labāk orientētos interneta veikalu vietnēs, patērētājiem ir jāsaprot, kā pārbaudīt vietnes uzticamību un kā sniegt minimālu personas datu apjomu.

- Bērniem nevajadzētu ļaut veikt pirkumus internetā bez pieaugušo klātbūtnes.
- Māciet viņiem izvairīties no tīmekļa vietnēm, spēlēm, viktorinām un citām platformām, kurās tiek pieprasīts pārāk daudz personiskās informācijas vai kuras aicina noklikšķināt uz saites vai lejupielādēt failu, lai varētu izmantot to pakalpojumus.

Dot bērniem iespēju aizsargāt savu un citu privātumu

Citas Eiropas Padomes publikācijas par digitālo pilsonību

- ▶ Educating for a video game culture – A map for teachers and parents (2021)
- ▶ Easy steps to help your children become a Digital Citizen (2020)
- ▶ Keeping young citizens busy at home during the Corona crisis (2020)
- ▶ Parenting in the digital age – positive parenting strategies for different scenarios (2020)
- ▶ Digital Citizenship Education Handbook (2019)
- ▶ Bullying: perspectives, practice and insights (2017)
- ▶ Internet Literacy Handbook (2017)

Papildu informācija pieejama:
www.coe.int/education

Privātuma un personas datu aizsardzība

Dot bērniem iespēju aizsargāt savu un citu privātumu

Autori:
Janice Richardson
Veronica Samara

Tulkoja:
Latvijas Drošāka interneta centrs
(www.drossinternets.lv)

PREMS 037823

LVA

www.coe.int

Eiropas Padome ir Eiropas vadošā cilvēktiesību organizācija. Tajā apvienojušās 46 valstis, tostarp visas Eiropas Savienības dalībvalstis. Visas Eiropas Padomes dalībvalstis ir parakstījušas Eiropas Cilvēktiesību konvenciju - līgumu, kurš radīts, lai aizsargātu cilvēktiesības, demokrātiju un tiesiskumu. Eiropas Cilvēktiesību tiesa pārrauga šīs Konvencijas īstenošanu dalībvalstīs.

Vecākiem

Būt tiešsaistē

Piekluve un iekļaušana

Bērniem ir tiesības tiešsaistē justies droši un aizsargāt savu privātumu.

- Palīdziet bērniem pārlūkprogrammas grāmatzīmju izvēlnē izveidot sarakstu ar iecienītākajām tīmekļa vietnēm, kas ir piemērotas viņu vecumam. Šādā veidā viņi varēs viegli piekļūt jūsu kopīgi izvēlētajām vietnēm, izvairoties no riska nejauši nonākt nepiemērotās vietnēs.

Mācīšanās un radošums

Bērniem ir jāsaprot, kā radoši izmantot internetu, neapdraudot savu privātumu un neizpaužot pārāk daudz personas datus.

- Parādiet bērniem, kā būt radošiem tiešsaistē un kā publicēt tekstus un attēlus, neatklājot pārāk daudz personiskās informācijas un neapdraudot viņu privātumu¹.

Medijpratība un informācijas pratība

Medijpratība un informācijpratība ietver zināšanas par to, kas ir personiskā informācija un kā mēs varam izmantot tiešsaistes tehnoloģijas, nezaudējot savu privātumu.

- Māciet bērniem, kā atbildīgi izmantot digitālās tehnoloģijas¹.
- Publicējot fotoattēlus vai videoklipus tiešsaistē, viņiem ir jāiemācās vienmēr padomāt par iespējamo ietekmi uz savu un citu privātumu.

Labklājība tiešsaistē

Ētika un līdzcietība

Personas datu aizsardzība ietver arī to cilvēku privātuma aizsardzību, ar kuriem sazināties gan bezsaistē, gan tiešsaistē.

- Pajautājiet bērniem, kā viņi justos, ja kāds internetā publicētu kaut ko privātu par viņiem vai viņu ģimeni?
- Paskaidrojiet, cik svarīgi ir cienīt citu cilvēku privātumu tieši tāpat, kā mēs sagaidām, ka viņi cienīs mūsu privātumu.

Veselība un labklājība

Ja platformas vai uzņēmumi vāc personas datus, lietotājiem ir tiesības zināt, kā tiek izmantoti viņu dati. Mums visiem ir tiesības uz savu personas datu dzēšanu, ja tie vairs nav nepieciešami noteiktajam mērķim vai ja tie tiek izmantoti nelikumīgi.

- Lūdziet bērnus jums izstāstīt, ja viņiem šķiet, ka viņu privātums varētu būt pārkāpts.
- Kopā noskaidrojiet, kā panākt personas datu dzēšanu tiešsaistes platformās, kuras viņi izmanto, un kā sazināties ar datu aizsardzības iestādi, ja dati netiek dzēsti. Piemēram, ar drossinternets.lv

E-iespejas un saziņa

Ir svarīgi, lai bērni iemācītos būt droši internetā, un pilnībā apzinātos, kādi personas dati viņiem ir jāaizsargā, lietojot internetu.

- Digitālais nospiedums ir datu pēdas, ko atstājam, izmantojot internetu. Informācija, ko esam ievietojuši internetā tur paliks un, iespējams, vairs nevarēsīm izdzēst.
- Paskaidrojiet to saviem bērniem un atgādiniet viņiem, cik svarīgi ir tiešsaistē atklāt par sevi tikai minimālu informāciju.

Tiesības tiešsaistē

Aktīva līdzdalība

Bērni ir jāinformē par viņu tiesībām uz privātumu atbilstoši viņu vecuma un brieduma līmenim. Viņu spēja izmantot savas tiesības un rīkoties patstāvīgi neaizstāj vecāku pilnvaras izmantot šīs pašas tiesības bērna vārdā un sniegt atbalstu šajā procesā.

- Pārrunājiet ģimenes lokā savas bažas, idejas un vēlmes par privātumu un veidiem, kā būtu jāaizsargā personas dati.
- Izveidojiet ģimenes noteikumus, kurā sastādiat sarakstu ar darbībām, ko jūsu ģimene veiks, lai aizsargātu ikviena privātumu bezsaistē un tiešsaistē.

Tiesības un pienākumi

Tā kā jaunieši bieži vien ir aktīvākie tiešsaistes tehnoloģiju lietotāji, viņi ir jā mudina paust savu viedokli par tiesībām un pienākumiem tiešsaistē. Ko viņi zina un ko domā par Vispārīgo datu aizsardzības regulu (VDAR)?

- Kopā ar bērniem iepazīstieties ar noteikumiem kādā no viņu iecienītākajām mobilajām lietotnēm vai sociālajiem tīkliem.
- Vai viņi saprot, kam viņi piekrit un kādu informāciju viņi nodod (fotoattēlus, izziņas...) sociālā tīkla administrācijai, kad pieņem šos noteikumus un reģistrējas? Vai viņi saprot, ka viņi arī uzņemas atbildību, piemēram, ievērot vecuma ierobežojumus?

Privātums un drošība

Bērniem jāiemācās būt piesardzīgiem, ja tiešsaistes vai bezsaistes pakalpojumi pieprasa no viņiem personas datus.

- Parādiet bērniem skaidrus piemērus par to, kādus datus veidus un kāpēc labāk neizpaust publiski.
- Atgādiniet viņiem, ka pirms jebkuras personiskās informācijas publicēšanas tiešsaistē viņiem vienmēr jājaūtā jums, vismaz līdz brīdim, kad viņi pietiekami izprot privātumu, lai varētu rīkoties patstāvīgi.

1. <https://rm.coe.int/easy-steps-to-help-your-child-become-a-digital-citizen/16809e2d1d>